ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lietas Nr. A420244118
Lietas arhīva Nr. AA43-0186-20/14
ECLI:LV:ADAT:2020:0422.A420244118.13.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2020.gada 22.aprīlī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente Linda Vīnkalna, tiesneši Inga Juhņeviča-Knoka un Māris Vīgants

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. C/ un /pers. D/ pieteikumu par pienākuma uzlikšanu Valsts zemes dienestam izdot administratīvo aktu, ar kuru /pers. C/ un /pers. D/ tiktu atjaunotas īpašuma tiesības katrai uz atlikušajām ¼ domājamām daļām no nekustamā īpašuma /adrese A/ ar kadastra Nr./numurs A/, sakarā ar /pers. C/ un /pers. D/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2019.gada 24.aprīļa spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Valsts zemes dienesta (turpmāk – dienests) Vidzemes reģionālās nodaļas (turpmāk – reģionālā nodaļa) 2018.gada 19.jūlija lēmumu Nr.9-01-V/488 (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) atteikts atjaunot īpašuma tiesības uz nekustamā īpašuma /adrese A/, kadastra Nr./numurs A/(turpmāk – nekustamais īpašums), zemes ½ domājamo daļu apmērā /pers. C/ un /pers. D/ (turpmāk kopā – līdzpieteicējas).

[2] Līdzpieteicējas vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu par pienākuma uzlikšanu dienestam izdot administratīvo aktu, ar kuru līdzpieteicējām tiktu atjaunotas īpašuma tiesības katrai uz atlikušajām ¼ domājamām daļām no nekustamā īpašuma. Pieteikums pamatots šādi.

[2.1] Ar reģionālās nodaļas Cēsu biroja vadītājas 2012.gada 23.jūlija lēmumu Nr.14-01/143009-1/1 līdzpieteicējām tika atjaunotas īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu – ¼ domājamo daļu apmērā katrai.

2013.gada 20.martā līdzpieteicējas vērsās ar iesniegumu reģionālajā nodaļā, lūdzot atjaunot īpašuma tiesības uz atlikušo ½ domājamo daļu no nekustamā īpašuma, bet ar reģionālās nodaļas Cēsu biroja vadītājas 2013.gada 23.aprīļa lēmumu Nr.14-01/235168-1/1 tas atteikts. Lēmums pamatots ar to, ka tobrīd risinājās administratīvā tiesvedība lietā Nr.A420298713, kuras būtība bija noteikt, vai /pers. E/ (turpmāk arī – trešā persona) ir tiesības prasīt atjaunot īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu un iegūt īpašumā atlikušo ½ domājamo daļu no nekustamā īpašuma.

2015.gada 8.oktobrī pieņemts Administratīvās apgabaltiesas spriedums lietā Nr.A420298713, ar kuru atzīts, ka trešajai personai nav tiesību mantot nekustamo īpašumu. Ar Augstākās tiesas 2016.gada 20.jūnija rīcības sēdes lēmumu lietā Nr.SKA-520/2016 atteikts ierosināt kasācijas tiesvedību.

Minētie tiesu nolēmumi pierāda to, ka vienīgās iespējamās mantinieces uz atlikušo ½ domājamo daļu no nekustamā īpašuma ir līdzpieteicējas.

[2.2] Līdzpieteicēju ieskatā pārsūdzētais lēmums ir prettiesisks, jo tas ir pretrunā Valsts un pašvaldību īpašuma privatizācijas un privatizācijas sertifikātu izmantošanas pabeigšanas likuma (turpmāk – Privatizācijas pabeigšanas likums) 25.panta pirmajā daļā noteiktajam. Minētā norma precīzi paredz tos gadījumus, kad personai izbeidzas zemes pastāvīgās lietošanas tiesības. Trešā persona nav izpildījusi noteiktās prasības, tādēļ nevar uzskatīt, ka /pers. E/ joprojām pastāv zemes pastāvīgās lietošanas tiesības. Viņš arī 25.panta 2.[1]daļas noteiktajā termiņā nav noslēdzis zemes nomas līgumu, ar kuru viņš iegūtu tiesības nomāt zemi, kas agrāk atradās /pers. E/ pastāvīgā lietojumā.

[2.3] Ar Ministru kabineta 2016.gada 15.marta rīkojumu Nr.207 „Par zemes reformas pabeigšanu Salacgrīvas novada lauku apvidū" pabeigta zemes reforma Salacgrīvas novada lauku apvidū. Ņemot vērā, ka līdzpieteicējas ar iesniegumu dienestā vērsās jau 2013.gadā, viņas ir izpildījušas Privatizācijas pabeigšanas likuma 25.panta trešās daļas 1.punktā noteiktās prasības.

[2.4] Pārsūdzētajā lēmumā ir atsauce uz 1995.gada 26.jūlijā notariālā kārtībā apliecinātu iesniegumu, ar kuru /pers. C/ atteicās no ½ kopējās nekustamā īpašuma māju zemes daļas par labu /pers. G/ mantiniekam /pers. E/.

Pārsūdzētajā lēmumā ignorēts fakts, ka /pers. C/ 2014.gada 21.martā vērsās gan dienestā, gan Salacgrīvas novada domē ar paziņojumu par 1995.gada 26.jūlija iesnieguma atsaukumu. Paziņojumā norādīts, ka 1995.gada 26.jūlija iesniegums

tika sastādīts un parakstīts, jo /pers. E/ prettiesiski maldināja /pers. C/ par to, ka viņš ir /pers. G/ mantinieks. Minēto apliecina Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 8.oktobra spriedums lietā Nr.A420298713.

[2.5] Lēmumā ir norāde, ka /pers. E/ nav atņemtas zemes pastāvīgās lietošanas tiesības, taču ignorēts tas, ka saskaņā ar Privatizācijas pabeigšanas likuma 25.panta pirmo daļu šīs tiesības ir izbeigušās pašas no sevis, jo /pers. E/ likumā noteiktajos termiņos nav veicis minētajā likumā noteiktās darbības.

No pārsūdzētā lēmuma satura nav skaidrs, vai dienests uzskata, ka Salacgrīvas novada pašvaldībai bija jāpieņem lēmums, ar kuru /pers. E/ tiek izbeigtas zemes pastāvīgās lietošanas tiesības, jo tajā nav norādīta neviena norma, kas noteiktu, ka Salacgrīvas novada pašvaldībai šāds lēmums bija jāpieņem. Vienlaikus minētais apstāklis nav pamats atteikt atjaunot īpašuma tiesības līdzpieteicējām, jo Privatizācijas pabeigšanas likuma 25.panta pirmā daļa noteic, ka, iestājoties konkrētiem minētajā likumā noteiktajiem gadījumiem, tiek izbeigtas zemes pastāvīgās lietošanas tiesības.

Pieteikumam pievienota Salacgrīvas novada domes nekustamā īpašuma nodaļas 2018.gada 21.jūnija vēstule Nr.7-16.2/223, ka, pieprasot informāciju no dienesta, tika saņemta informācija, ka /pers. E/ nav izbeigtas zemes pastāvīgās lietošanas tiesības uz nekustamo īpašumu, kā arī īpašuma tiesības līdzpieteicējām nevar tikt atjaunotas, jo viņu pastāvīgā lietošanā nav nodots zemesgabals, kas šobrīd atrodas /pers. E/ pastāvīgā lietošanā. Gan dienests, gan pašvaldība pārkāpj juridiskās obstrukcijas aizlieguma principu, jo tās atsaucas uz viena otrai sniegto informāciju, nevis uz normatīvo regulējumu.

Īpašuma tiesību atjaunošanai nav nekāda saistība ar zemes iegūšanu pastāvīgā lietošanā. Normatīvie akti neparedz, ka, lai atjaunotu īpašuma tiesības, bijušo īpašnieku mantiniekiem vispirms būtu jāiegūst konkrētais īpašums pastāvīgā lietošanā.

[3] Ar Administratīvās rajona tiesas 2019.gada 24.aprīļa spriedumu pieteikums noraidīts. Spriedums pamatots šādi.

[3.1] Ar pārsūdzēto lēmumu līdzpieteicējām atteikts atjaunot īpašuma tiesības uz ½ domājamo daļu no nekustamā īpašuma, kam viņas nepiekrīt. Tādējādi tiesai jāizlemj prasījums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

Lai uzdotu iestādei izdot labvēlīgu administratīvo aktu, tiesai jāpārbauda, vai tiesību normas piešķir personai tiesības prasīt to labumu, kuru persona ietvērusi savā prasījumā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu. Ja piemērojamā tiesību norma nosaka noteiktus tiesiskus un faktiskus apstākļus attiecīgā labuma saņemšanai, tiesai jāpārbauda, vai konkrētajā gadījumā attiecīgie apstākļi iestājušies. Konstatējot, ka kāds labvēlīga administratīvā akta izdošanas priekšnoteikums nav iestājies, tiesai nav pamata apmierināt prasījumu (*sk. Augstākās tiesas 2007.gada 12.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-118 10.punktu*).

Līdz ar to tiesai jānoskaidro, vai konkrētajā gadījumā ir iestājušies tiesiskie un faktiskie priekšnoteikumi, lai līdzpieteicējām atjaunotu īpašuma tiesības uz ½ domājamo daļu no nekustamā īpašuma.

[3.2] Likuma „Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937.gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un kārtību" 3.pants noteic, ka zemes reforma Latvijas Republikas lauku apvidos, tostarp zemes īpašuma tiesību atjaunošana, norit saskaņā ar speciālajos likumos reglamentēto kārtību.

Saskaņā ar likuma „Par zemes privatizāciju lauku apvidos" 5.panta pirmo daļu zemes īpašuma tiesības atjaunojamas uz personiskā pieprasījuma pamata bijušajiem zemes īpašniekiem, kuru īpašumā zeme Latvijas Republikā bija 1940.gada 21.jūlijā, vai viņu mantiniekiem saskaņā ar Latvijas Republikas 1937.gada Civillikumu.

Pēc pagastu zemes komisiju darbības izbeigšanas dienests atbilstoši likuma „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" 13.un 14.pantā noteiktajam ir pārņēmis pagastu zemes komisiju dokumentāciju un likumā „Par zemes privatizāciju lauku apvidos" un likuma „Par zemes komisijām" 2.pantā noteiktās pagastu zemes komisiju funkcijas, tostarp lēmumu par īpašuma tiesībām pieņemšanu, izņemot tiesības piešķirt zemi pastāvīgā lietošanā.

Likuma „Par zemes reformu Latvijas Republikas lauku apvidos" 4.panta pirmā un otrā daļa noteic zemes reformas pamatprincipu, proti, zemes reforma Latvijas Republikas lauku apvidos norisinājās divās kārtās.

Atbilstoši šajā normā reglamentētajam zemes reformas pirmās kārtas ietvaros līdz 1991.gada 20.jūnijam bijušie zemes īpašnieki vai viņu mantinieki, visi pašreizējie zemes lietotāji un jaunie zemes pieprasītāji iesniedza pieprasījumus par zemes piešķiršanu lietošanā lauku apvidos.

Savukārt otrās kārtas ietvaros atbilstoši šā likuma 4.panta trešajā daļā noteiktajam tika atjaunotas zemes īpašuma tiesības un piešķirta zeme īpašumā par samaksu.

Nolikuma „Par Latvijas Republikas lauku apvidos realizējamās zemes reformas pirmās kārtas īstenošanu" 17.punkts noteica secību, kādā apmierināmi bijušo zemes īpašnieku mantinieki, piešķirot viņiem zemi pastāvīgā lietošanā:

1) testamentārajiem mantiniekiem, ja zemes īpašums novēlēts līdz 1940.gada 21.jūlijam;

2) pirmās kārtas mantiniekiem – mantojuma atstājēja bērniem (arī adoptētajiem), laulātajam un vecākiem (adoptētājiem), kā arī mirušā bērnam, kas dzimis pēc viņa nāves. Ja nav dzīvs tas no vecākiem, kas pats būtu bijis mantinieks, par pirmās kārtas mantiniekiem uzskatāmi mantojuma atstājēja mazbērni un mazmazbērni;

3) otrās kārtas mantiniekiem – mantojuma atstājēja brāļiem un māsām, viņa vecamtēvam un vecaimātei kā no tēva, tā arī no mātes puses (*apstiprināts ar Latvijas Republikas Augstākās Padomes Prezidija 1991.gada 21.februāra lēmumu*).

Arī no likuma „Par zemes reformu Latvijas Republikas lauku apvidos" 12.panta pirmās daļas izriet, ka bijušajiem zemes īpašniekiem vai viņu mantiniekiem ir prioritāte zemes saņemšanai lietošanā visā agrāk piederējušajā platībā neatkarīgi no tā, vai šā likuma spēkā stāšanās brīdī zeme ir vai nav viņiem piešķirta mūžīgā vai pastāvīgā lietošanā. Savukārt likuma „Par zemes reformu Latvijas Republikas lauku apvidos" 12.panta otrā daļa nosaka zemes lietošanas pieprasījumu apmierināšanas secību.

Likuma „Par zemes privatizāciju lauku apvidos" 20.panta pirmā daļa noteic, ka bijušie zemes īpašnieki vai viņu

mantinieki, kā arī pilsoņi, kam zeme ir piešķirta pastāvīgā lietošanā, zemes īpašuma pieprasījumus kopā ar šā panta otrajā daļā norādītajiem dokumentiem iesniedz pagasta padomei (novada, pilsētas domei), kuras teritorijā atrodas privatizējamā zeme. Zemes īpašuma pieprasījumā jānorāda pastāvīgā lietošanā nodotās zemes platība, īpašumā pieprasītās zemes platība un lietošanas mērķis. Pieprasījumam pievienojami: 1) dokumenti, kas apliecina zemes īpašuma vai mantošanas tiesības, ja šie dokumenti nav iesniegti, pieprasot zemi lietošanā; 2) īpašumā pieprasāmā zemes nogabala plāns.

No minētajām tiesību normām tiesa secinājusi, ka pirms prasījuma par zemes īpašumtiesību atjaunošanu bija nepieciešams vērsties pagasta padomē (novada, pilsētas domē) ar pieprasījumu par zemes piešķiršanu lietošanā.

Līdzīgā lietā Administratīvā apgabaltiesa norādījusi, ka zemes piešķiršana lietošanā atbilstoši likuma „Par zemes reformu Latvijas Republikas lauku apvidos" 4.pantam notika zemes reformas pirmās kārtas ietvaros. Zemes piešķiršanas lietošanā kārtību noteica gan likums „Par zemes reformu Latvijas Republikas lauku apvidos", gan likums „Par zemes lietošanu un zemes ierīcību". Minētie normatīvie akti nenoteica dokumentu kopumu, kas iesniedzami, lai bijušie zemju īpašnieki vai viņu mantinieki pierādītu tiesības uz īpašuma lietošanu. Tālab zeme tika piešķirta lietošanā arī tad, ja dokumentāru apstiprinājumu tiesībām uz zemes atgūšanu nebija. Savukārt pamats īpašumtiesību atjaunošanai uz zemi tika noskaidrots zemes reformas otrajā kārtā (..) (*sk. Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 8.oktobra sprieduma lietā Nr.A420298713 21.punktu*).

Arī Augstākā tiesa norādījusi, ka no zemes reformu un privatizāciju reglamentējošajiem normatīvajiem aktiem izriet personas, kas vēlējās saņemt zemi lietošanā un privatizēt, aktīva līdzdarbība šajā procesā. Tostarp iesniedzot attiecīgajās pašvaldībās un valsts iestādēs tiesību normās noteiktajos termiņos pieprasījumus par zemes piešķiršanu lietošanā un izpirkšanu. Tā, piemēram, atbilstoši likuma „Par zemes reformu Latvijas Republikas lauku apvidos" 4.panta otrajai daļai zemes reformas pirmās kārtas ietvaros bijušajiem zemes īpašniekiem vai viņu mantiniekiem, visiem pašreizējiem zemes lietotājiem un jauniem zemes pieprasītājiem bija jāiesniedz pieprasījumi par zemes piešķiršanu lietošanā lauku apvidos (*sk. Augstākās tiesas 2019.gada 13.februāra sprieduma lietā Nr.SKA-56/2019 5.punktu*).

Līdz ar to tiesa nav piekritusi līdzpieteicēju argumentam, ka nevienā normatīvajā aktā nav noteikts, ka, lai atjaunotu īpašuma tiesības, bijušo īpašnieku mantiniekiem vispirms būtu jāiegūst konkrētais īpašums pastāvīgā lietošanā.

Ievērojot secināto, tiesa pārbaudījusi, vai lietā ir konstatējams, ka līdzpieteicējām nekustamais īpašums ir bijis piešķirts lietošanā zemes reformas ietvaros.

[3.3] Tiesa lietā konstatējusi šādus apstākļus.

Saskaņā ar Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmas (turpmāk – Kadastra informācijas sistēma) datiem nekustamais īpašums sastāv no trīs zemes vienībām ar kadastra apzīmējumiem /numurs A/ 15,59 ha platībā, /numurs B/ 26,4 ha platībā un /numurs C/ 30,7 ha platībā.

Ar Limbažu rajona Liepupes pagasta Tautas deputātu padomes 20.sasaukuma 16.sesijas 1992.gada 21.aprīļa lēmumu „Par zemes gabalu piešķiršanu lietošanā" līdzpieteicējām un /pers. M/ piešķirts lietošanā katram 0,5 ha liels zemesgabals saimniecības /Nosaukums A/ izveidošanai un /pers. C/ rezervēts uz 1996.gadu 57,7 ha liels zemesgabals.

1995.gada 26.jūlijā /pers. C/ ar pie zvērinātas notāres Valsts amatpersona notariāli apliecinātu iesniegumu atteikusies no ½ domājamās daļas no nekustamā īpašuma par labu /pers. E/.

Ar Limbažu rajona Liepupes pagasta padomes 1995.gada 7.septembra lēmumu „Par zemes gabala piešķiršanu lietošanā" (protokols Nr.7,1 §) /pers. E/ piešķirta pastāvīgā lietošanā ½ domājamā daļa no māju /Nosaukums A/ zemes.

Ar Salacgrīvas novada domes 2011.gada 7.novembra izziņu Nr.3-21/258 apliecināts, ka līdzpieteicējas un /pers. E/ apsaimnieko faktiskajā lietošanā esošo nekustamo īpašumu un par to nav strīda.

Ar reģionālās nodaļas 2012.gada 23.jūlija lēmumu Nr.14-01/143009-1/1 „Par zemes īpašuma tiesību atjaunošanu /pers. E/, /pers. C/, /pers. D/" līdzpieteicējām atjaunotas īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu – katrai uz ¼ domājamo daļu un /pers. E/ – uz ½ domājamo daļu no nekustamā īpašuma.

Pamatojoties uz minēto lēmumu, 2013.gada 8.februārī līdzpieteicējām īpašuma tiesības nostiprinātas Vidzemes rajona tiesas Zemesgrāmatu nodaļas Liepupes pagasta zemesgrāmatā, nodalījums Nr./numurs C/.

Ar reģionālās nodaļas 2012.gada 17.decembra lēmumu Nr.14-01/143009-1/3 „Par administratīvā procesa uzsākšanu no jauna un Valsts zemes dienesta Vidzemes reģionālās nodaļas 23.07.2012. lēmuma Nr.14-01/143009-1/1 atcelšanu daļā par īpašuma tiesību atjaunošanu /pers. E/" atcelts reģionālās nodaļas 2012.gada 23.jūlija lēmuma Nr.14-01/143009-1/1 1.punkts daļā par īpašuma tiesību atjaunošanu /pers. E/ un atteikts atjaunot viņam īpašuma tiesības uz ½ domājamo daļu no nekustamā īpašuma. Ar Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 8.oktobra spriedumu lietā Nr.A420298713 noraidīts /pers. E/ pieteikums par reģionālās nodaļas 2012.gada 17.decembra lēmuma Nr.14-01/143009-1/3 atcelšanu.

[3.4] Tiesa secinājusi, ka līdzpieteicējām nekustamā īpašuma daļa piešķirta pastāvīgā lietošanā ar Limbažu rajona Liepupes pagasta Tautas deputātu padomes 20.sasaukuma 16.sesijas 1992.gada 21.aprīļa lēmumu 0,5 ha platībā katrai. Citu lēmumu, kas apliecinātu zemes lietošanas tiesības pieteicējām uz nekustamo īpašumu, nedz reģionālās nodaļas, nedz līdzpieteicēju rīcībā nav. Savukārt 1995.gada 26.jūlijā /pers. C/ ar notariāli apliecinātu iesniegumu atteikusies no ½ domājamām daļām no nekustamā īpašuma par labu /pers. E/. Attiecīgi ar Liepupes pagasta padomes 1995.gada 7.septembra lēmumu nekustamā īpašuma daļas lietošanas tiesības piešķirtas trešajai personai. Līdz ar to no dokumentiem izriet, ka nekustamā īpašuma daļas, uz kuru līdzpieteicējas vēlas atjaunot īpašuma tiesības, lietošanas tiesības bija piešķirtas /pers. E/.

Ievērojot minēto, tiesa secinājusi, ka attiecībā uz līdzpieteicējām neizpildās priekšnoteikums par ½ domājamo daļu no nekustamā īpašuma piešķiršanu pastāvīgā lietošanā, kā to paredzēja zemes reformas pirmā kārta. Līdz ar to dienests pamatoti atteicis atjaunot pieteicējām īpašumtiesības uz ½ domājamo daļu no nekustamā īpašuma.

[3.5] Pieteikumā norādīts, ka dienesta atteikuma pamatā ir apstāklis, ka pašvaldība nav pieņēmusi lēmumu, ar kuru /pers. E/ izbeigtu pastāvīgās zemes lietošanas tiesības uz ½ domājamo daļu no nekustamā īpašuma.

Vispirms tiesa norādījusi, ka līdzpieteicējas vērsušās tiesā ar pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu. Administratīvā procesa likuma 250.panta otrā daļa noteic, ka tiesa, vērtējot administratīvā akta tiesiskumu, spriedumā ņem vērā tikai to pamatojumu, ko iestāde ietvērusi administratīvajā aktā. Minētais ierobežojums neattiecas uz lietām, kurās prasījums ir labvēlīga administratīvā akta izdošana. Tas nozīmē, ka, lai uzdotu iestādei izdot labvēlīgu administratīvo aktu, tiesai ir jāpārbauda, vai tiesību normas piešķir personai tiesības no attiecīgā publisko tiesību subjekta prasīt to labumu, kuru persona ietvērusi savā prasījumā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu. Šādā gadījumā tiesa nav saistīta tikai ar administratīvā akta pamatojumā norādītajiem argumentiem – tiesai neatkarīgi no iestādes lēmumā (atteikumā) ietvertā pamatojuma ir objektīvi jāizvērtē, vai pieteicējam ir tiesības uz labvēlīgu administratīvo aktu (*sk. Augstākās tiesas 2007.gada 12.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-118/2007 10.punktu*).

Tātad administratīvajai tiesai ir jāpārbauda, vai attiecībā uz līdzpieteicējām izpildās priekšnoteikumi labvēlīga administratīvā akta izdošanai neatkarīgi no pārsūdzētā lēmuma pamatojuma.

Tiesa jau atzina, ka līdzpieteicējām atsakāma īpašumu tiesību uz ½ domājamo daļu no nekustamā īpašuma atjaunošana, jo viņām minētā nekustamā īpašuma daļa nav bijusi piešķirta lietošanā, kā to paredz zemes reformas pirmā kārta.

Par līdzpieteicēju argumentu par to, ka zemes lietošanas tiesības izbeidzas uz likuma pamata, tiesa atsaukusies uz Augstākās tiesas 2019.gada 13.februāra spriedumā lietā Nr.SKA-56/2019 norādīto, ka atbilstoši Privatizācijas pabeigšanas likuma 23.panta pirmajai daļai lauku apvidus zemes pastāvīgie lietotāji līdz pabeigšanas datumam – 2006.gada 31.augustam – iesniedz dienesta teritoriālajai struktūrvienībai zemes izpirkšanas (pirkšanas) pieprasījumu. Ja minētajā termiņā tas nav izdarīts, tad, kā to noteic minētā likuma 25.panta pirmās daļas 1.punkts, zemes pastāvīgās lietošanas tiesības personai izbeidzas. Šajā gadījumā persona atbilstoši minētā likuma 25.panta otrajai daļai iegūst zemes nomas pirmtiesības uz tās lietošanā bijušo zemi. Saskaņā ar minētā likuma 25.panta ceturto daļu zemi, kas nepieciešama zemes lietotājam viņam piederošo ēku (būvju) uzturēšanai, noslēdzams zemes nomas līgums, un ēku (būvju) īpašnieks to turpmāk var atsavināt Publiskas personas mantas atsavināšanas likumā noteiktajā kārtībā, bet tā nav atsavināma vai iznomājama citai personai. No minētā tiesiskā regulējuma izriet, ka zemes pastāvīgās lietošanas tiesības personai, kura likumā noteiktajā termiņā, kas atzīstams par materiāltiesisku prekluzīvu, neatjaunojamu termiņu, neiesniedza zemes izpirkšanas pieprasījumu, izbeidzās uz likuma pamata, nevis ar pašvaldības izdotu administratīvo aktu (*sk. Augstākās tiesas 2013.gada 19.marta lēmuma lietā Nr.SKA-363/2013 7.punktu*).

Tiesa norādījusi, ka, ievērojot minēto, apstāklim, ka attiecībā uz trešo personu nav pieņemts pašvaldības lēmums par ½ domājamo daļu no nekustamā īpašuma lietošanas tiesību izbeigšanu, šajā lietā nav izšķirošas nozīmes. Tas nevar būt pamats atteikumam atjaunot īpašumtiesības uz ½ domājamo daļu no nekustamā īpašuma. Tiesa atgādinājusi, ka atteikums atjaunot īpašuma tiesības lietā balstīts uz apstākli, ka līdzpieteicējām ½ domājamās daļas no nekustamā īpašuma nav bijušas piešķirtas pastāvīgā lietošanā zemes reformas ietvaros.

[3.6] Tādējādi tiesa atzinusi, ka nepastāv priekšnoteikumi līdzpieteicējām labvēlīga administratīvā akta izdošanai par īpašuma tiesību atjaunošanu uz ½ domājamo daļu no nekustamā īpašuma.

[4] Līdzpieteicējas par Administratīvās rajona tiesas 2019.gada 24.aprīļa spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību. Tajā norādīts, ka, pamatojoties uz likuma „Par zemes privatizāciju lauku apvidos" 5.pantā noteikto, līdzpieteicējām zeme tika piešķirta pastāvīgā lietošanā ar Limbažu rajona Liepupes pagasta Tautas deputātu padomes 20.sasaukuma 16.sesijas 1992.gada 21.aprīļa lēmumu – 0,5 ha platībā katrai. Tiesa nav ņēmusi vērā minētā lēmuma pieņemšanas laiku, apstākļus un saturu.

Minētais lēmums tika pieņemts 1992.gada 21.aprīlī, pamatojoties uz līdzpieteicēju 1991.gada 17.jūnija iesniegumiem, kuros lūgts atjaunot īpašuma tiesības uz zemi 22 ha platībā katrai. Tobrīd vēl nebija stājušies spēkā virkne normatīvo aktu, un ne Liepupes pagasta zemes komisijas, ne Liepupes pagasta Tautas deputātu padomes, ne līdzpieteicēju rīcībā nebija informācijas par precīzu zemesgabala platību, uz kuru viņas varētu atjaunot īpašuma tiesības. Arī minētā lēmuma tekstā tika norādīts „Atļaut piešķirtā zemesgabala platību precizēt, norobežojot to dabā." Tikai 2012.gada 5.martā pēc dienesta sniegtās informācijas nekustamais īpašums tika kadastrāli uzmērīts un zemes robežu plāns tika reģistrēts Kadastra informācijas sistēmā.

Lietā nav apstrīdams fakts, ka uz nekustamā īpašuma nacionalizācijas brīdi 100 % no tā īpašniekiem bija līdzpieteicēju radinieki, no kuriem līdzpieteicējas varēja mantot nekustamo īpašumu. Līdzpieteicējas ir vienīgās likumīgās mantinieces uz atlikušajām ½ domājamām daļām no nekustamā īpašuma. Lietā nav arī apstrīdams fakts, ka nekustamā īpašuma nacionalizācija bija prettiesisks un vardarbīgs akts, kas bija pretējs Latvijas Republikas Satversmes 105.pantā nostiprinātajām ikviena tiesībām uz īpašumu.

Līdzpieteicējas zemes reformas pirmajā kārtā nemaz nevarēja zināt to, kādā apmērā viņas var pretendēt uz īpašuma tiesību atjaunošanu uz nekustamo īpašumu, jo līdzpieteicējas papildus jau minētajam bija prettiesiski maldinātas par to, ka /pers. E/ ir atzīstams par vienu no nekustamā īpašuma mantiniekiem.

Tādējādi lietas būtība ir nevis īpašuma tiesību piešķiršana, bet gan –īpašuma tiesību atjaunošana, kā tas pareizi ir definēts likumdevēja izvēlētā tiesību institūta nosaukumā. Jebkāds pamatojums tam, ka lietā nepastāv kādi formāli priekšnoteikumi īpašuma tiesību atjaunošanai, kas būtu saistīti ar neprecīzu formulējumu Limbažu rajona Liepupes pagasta Tautas deputātu padomes 20.sasaukuma 16.sesijas 1992.gada 21.aprīļa lēmumā, nevar būt pamats, lai neievērotu ar Latvijas

Republikas Satversmes 105.pantu piešķirtās tiesības un liegtu īpašuma tiesību atjaunošanu līdzpieteicējām kā vienīgajām nekustamā īpašuma likumīgajām mantiniecēm.

[5] Paskaidrojumos apgabaltiesai reģionālā nodaļa norāda, ka apelācijas sūdzība nav pamatota, jo zemes reformas pamatprincips prasa ievērot bijušo zemes īpašnieku, kam tā piederēja 1940.gada 21.jūlijā, vai viņu mantinieku īpašuma tiesības, taču šāda pamatprincipa ievērošanai zemes reforma speciālajos normatīvajos aktos ir noteikta kā terminēts process, kas saistīts ar konkrētu termiņu ievērošanu gan attiecībā uz zemes vai kompensācijas pieprasījumu un attiecīgo dokumentu iesniegšanu, gan attiecībā uz šo dokumentu izskatīšanu un attiecīgu lēmumu pieņemšanu.

Saskaņā ar Kadastra informācijas sistēmas datiem 2011.gada 4.oktobrī ir kadastrāli uzmērītas nekustamā īpašuma zemes vienību robežas. 2012.gada 16.februārī ir izgatavoti zemes vienību zemes robežu, situācijas un apgrūtinājumu plāni ar kopplatību 72,69 ha, un tie 2012.gada 5.martā ir reģistrēti Kadastra informācijas sistēmā. Salacgrīvas novada dome atbilstoši likuma „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" 2.panta sestajai daļai 2011.gada 7.novembra izziņā Nr.3-21/258 ir apliecinājusi, ka līdzpieteicējas un /pers. E/ maksā nekustamā īpašuma nodokli par nekustamā īpašuma zemi.

Reģionālā nodaļa, pamatojoties uz tiesu nolēmumos lietā Nr.A420298713 atzīto, norāda, ka, ja zemes reformas ietvaros lēmums par zemes piešķiršanu lietošanā nav pieņemts, zemes faktiskās lietošanas tiesības apliecina attiecīgā pašvaldība atbilstoši likuma „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" 2.panta sestajai daļai. Tādējādi tiesa pamatoti secinājusi, ka nevar piekrist līdzpieteicēju argumentam par to, ka nevienā normatīvajā aktā nav noteikts, ka, lai atjaunotu īpašuma tiesības, bijušo īpašnieku mantiniekiem vispirms konkrētais īpašums būtu jāiegūst pastāvīgā lietošanā.

Ņemot vērā to, ka /pers. E/ nav pierādījis savas mantošanas tiesības, viņam lietošanā piešķirtā zeme bija privatizējama vispārējā kārtībā. Tā kā /pers. E/ neizpildīja Privatizācijas pabeigšanas likuma 23.pantā noteiktās lauku apvidu zemes izpirkšanas darbības, viņam atbilstoši minētā likuma 25.pantam izbeidzās zemes pastāvīgās lietošanas tiesības uz likuma pamata. Apstāklis, ka /pers. E/ ir izbeigušās zemes lietošanas tiesības uz ½ domājamo daļu no nekustamā īpašuma, automātiski nerada lietošanas tiesības uz šo zemes daļu līdzpieteicējām. Turklāt ar Salacgrīvas novada domes Tehniskās un nekustamo īpašumu apsaimniekošanas nodaļas 2019.gada 29.maija lēmumu Nr.18.5/6 /pers. E/ ir izbeigtas zemes lietošanas tiesības uz nekustamā īpašuma zemi ar 2011.gada 30.decembri un šī zeme ir noteikta par Salacgrīvas novada domei piekritīgu zemi.

Atbilstoši nolikumā „Par Latvijas Republikas lauku apvidos realizējamās zemes reformas pirmās kārtas īstenošanu" noteiktajam zemes reformas sākumā katrā pašvaldībā tika izstrādāti pagasta zemes ierīcības projekti, kuros ietverti tie zemes lietojumi, kuri bija pieprasīti pastāvīgā lietošanā līdz 1991.gada 20.jūnijam. Zemes ierīcības projekti bija publiski pieejami un ar tiem varēja iepazīties zemes pieprasītāji un citas ieinteresētās personas gan tā izstrādes gaitā, gan arī izsludinātajā divu nedēļu publiskās apspriešanas termiņā. Saskaņā ar minētā nolikuma 55.punkta otro daļu apstiprināts pagasta zemes ierīcības projekts bija zemes ierīcības dokuments, uz kura pamata tika pieņemti lēmumi par zemes piešķiršanu lietošanā.

2019.gada 2.jūlijā reģionālā nodaļa konstatējusi, ka atbilstoši zemesgrāmatas datiem ar zemesgrāmatu tiesneša 2019.gada 11.jūnija lēmumu /pers. E/ nostiprinātas īpašuma tiesības uz nekustamā īpašuma zemi ½ domājamās daļas apmērā, pamatojoties uz reģionālās nodaļas 2012.gada 23.jūlija lēmumu Nr.14-01/143009-1/1. Par radušos situāciju reģionālā nodaļa informēs Vidzemes rajona tiesu un Salacgrīvas novada domi.

[6] Ar Administratīvās apgabaltiesas 2019.gada 2.decembra lēmumu /pers. E/ lietā pieaicināts trešās personas statusā.

[7] Trešā persona paskaidrojumos apgabaltiesai norāda, ka pirmās instances tiesas spriedums ir tiesisks un pamatots, savukārt līdzpieteicējas cenšas panākt viņu īpašuma tiesību atzīšanu uz trešajai personai saskaņā ar ierakstiem zemesgrāmatā piederošo nekustamā īpašuma ½ domājamo daļu. Trešā persona nav nevienu pievīlusi vai izmantojusi ļaunprātīgi uzticēšanos, un, nostiprinot zemesgrāmatā īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu, citu personas tiesības nav aizskartas.

Pēc mātes nāves /pers. E/ pārņēmis savā valdījumā nekustamo īpašumu, kuru godprātīgi uzturējis un apsaimniekojis. Zemes privatizācijas laikā, kad atjaunotas īpašuma tiesības, visi nekustamā īpašuma mantinieki līdzdarbojušies vienoti un saliedēti, ko apliecina mantinieku kopā parakstīti dokumenti un Lielupes pagasta padomes izdotās izziņas. To, ka trešās personas un līdzpieteicēju starpā nepastāvēja strīdi par nekustamo īpašumu, apliecina Salacgrīvas novada domes 2011.gada 7.novembra izziņa Nr.3-21/258, kā arī fakts, ka visi īpašnieki maksā nekustamā īpašuma nodokli par nekustamo īpašumu.

Trešās personas vectēvs bija /pers. G/ brālis, un pēc viņa nāves ar Limbažu rajona tiesas 1995.gada 30.oktobra spriedumu lietā Nr.2-505m-2 tika apstiprinātas trešās personas tiesības uz nekustamā īpašuma ½ domājamo daļu. Minētais spriedums ir stājies spēkā.

Tad, kad trešā persona bija apmaksājusi visus nepieciešamo mērniecības darbu un ar dokumentu sagatavošanu reģistrācijai zemesgrāmatā saistītos izdevumus, pēkšņi līdzpieteicējas, apšaubot trešās personas mantošanas tiesības, 2012.gada 24.septembrī vērsās dienestā ar iesniegumu. Ievērojot to, ka dienesta 2012.gada 17.decembra lēmumā Nr.14-01/143009-1/3 nav konstatēts, ka /pers. E/ nav mantojuma tiesību uz nekustamā īpašuma ½ domājamo daļu, jautājums par īpašuma tiesību atjaunošanu uz trešajai personai lietošanā piešķirto nekustamā īpašuma zemi ir risināms, ceļot prasības pieteikumu vispārējās jurisdikcijas tiesā.

Turklāt dienests nav apšaubījis trešās personas mantošanas tiesības, bet ir norādījis uz nepieciešamību iesniegt visus

ar mantojuma pieņemšanu saistītos dokumentus. Arī lietā Nr.A420298713 tiesa šajā sakarā ir atzinusi vienīgi nepilnības privatizācijas dokumentos un to, ka trešās personas īpašuma tiesības ir atjaunojamas vispārējās jurisdikcijas tiesā. Novēršot minētos trūkumus, Rīgas apgabaltiesas zvērināta notāre 2013.gada 5.februārī izdeva mantojuma apliecību, kurā norādīts, ka trešā persona ir iecelta par mantinieku uz visu /pers. G/ dēla sievas /pers. N/ atstāto mantojumu.

Atbilstoši zvērināta notāra konsultācijā norādītajam trešā persona, pamatojoties uz 2013.gada 24.janvārī pie zvērināta notāra sastādīta nostiprinājuma lūgumu, nostiprināja savas īpašuma tiesības zemesgrāmatā. Saskaņā ar Zemesgrāmatu likuma 97.pantu trešās personas īpašuma tiesību nostiprinājumu zemesgrāmatā var apstrīdēt vienīgi ar prasību civilprocesuālā kārtībā, nevis vēršoties ar sūdzību dienestā vai administratīvajā tiesā.

[8] Reģionālā nodaļa 2020.gada 13.marta papildu paskaidrojumos norādījusi, ka 2019.gada 11.jūnijā zemesgrāmatā ir nostiprinātas trešās personas īpašuma tiesības uz nekustamā īpašuma ½ domājamo daļu, pamatojoties uz reģionālās nodaļas 2012.gada 23.jūlija lēmumu Nr.14-01/143009-1/1, lai gan tas daļā par īpašuma tiesību atjaunošanu trešajai personai ir atcelts ar reģionālās nodaļas 2012.gada 17.decembra lēmumu Nr.14-01/143009-1/3. Par minēto apstākli 2019.gada 3.jūlijā ir informēta Vidzemes rajona tiesa.

[9] Līdzpieteicējas 2020.gada 17.marta papildu paskaidrojumos norādījušas, ka trešā persona, neskatoties uz spēkā stājušos Augstākās tiesas nolēmumu lietā Nr.A420298713, ir reģistrējusi īpašuma tiesības uz nekustamā īpašuma ½ domājamo daļu. Līdz ar to ir uzsākts kriminālprocess Nr.12812001419, un 2020.gada 6.martā zemesgrāmatu nodalījumā veikta atzīme, ka nekustamā īpašuma attiecīgajai ½ domājamajai daļai atbilstoši Kriminālprocesa likuma 361.[1]pantam ir uzlikts arests – aizliegums nekustamo īpašumu atsavināt un apgrūtināt ar citām lietu vai saistību tiesībām. Līdzpieteicēju ieskatā /pers. E/ apsvērumi par viņa veikto darbību tiesiskumu ir vērtējami pēc kriminālprocesa pabeigšanas.

Līdzpieteicējas uzskata, ka saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 273.panta 3.punktu tiesvedība izskatāmajā lietā ir apturama, līdz spēkā stāsies nolēmums saistībā ar ierosināto kriminālprocesu.

[10] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 245. un 304.panta pirmo daļu lieta tiek izskatīta rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[11] Novērtējusi lietā esošos pierādījumus, apgabaltiesa atzīst, ka apelācijas sūdzība nav pamatota, bet pieteikums ir noraidāms.

[12] Apgabaltiesa konstatē, ka atbilstoši Liepupes pagasta zemesgrāmatas nodalījuma Nr./numurs C/aktuālajiem ierakstiem, kas pēdējoreiz pārbaudīti sprieduma taisīšanas laikā 2020.gada 21.aprīlī, īpašuma tiesības uz nekustamā īpašuma zemes ½ domājamo daļu ir reģistrētas /pers. E/. Uz šo trešajai personai piederošo daļu no nekustamā īpašuma uzlikts arests – aizliegts to atsavināt un apgrūtināt ar citām lietu vai saistību tiesībām saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 361.[1]pantu. Pamats aresta uzlikšanai – 2020.gada 20.februāra Valsts policijas Vidzemes reģiona pārvaldes Limbažu iecirkņa Kriminālpolicijas nodaļas vecākās inspektores lēmums.

Nav strīda, ka tieši uz šo nekustamā īpašuma zemes ½ domājamo daļu (katra uz ¼ domājamo daļu) izskatāmajā lietā līdzpieteicējas vēlas īpašuma tiesību atjaunošanu.

Tātad, lemjot par labvēlīga administratīvā akta izdošanu par īpašuma tiesību atjaunošanu uz šo zemes daļu, par ko pareizi ierosināta administratīvā lieta, pastāv apstākļi, ka uz šo īpašumu īpašuma tiesības zemesgrāmatā reģistrētas citai personai.

Vispārīgi šādā situācijā atbilstoši Administratīvā procesa likuma 282.panta 2.punktam būtu pamats izbeigt tiesvedību, tā kā personai nav subjektīvo publisko tiesību prasīt atjaunot tai īpašuma tiesības uz citai personai piederošu nekustamo īpašumu. Civillikuma 994.pants par nekustama īpašuma īpašnieku atzīst tikai to personu, kas par tādu ierakstīta zemesgrāmatā. Arī pret strīdus nekustamo īpašumu vērstais aizliegums uzsāktā kriminālprocesa Nr.12812001419 ietvaros tikai ierobežo trešās personas tiesības rīkoties ar īpašumu, bet nemaina faktu, ka /pers. E/ joprojām ir ½ domājamo daļu no nekustamā īpašuma zemes īpašnieks un arī vienīgais tiesiskais valdītājs.

Tomēr izskatāmās lietas apstākļos tiesvedības izbeigšana minētā iemesla dēļ būtu pārāk formāla, ievērojot to, ka līdzpieteicēju ieskatā /pers. E/ īpašumtiesības reģistrējis pretlikumīgi, sakarā ar ko uzsākts kriminālprocess, un ka nākotnē zemesgrāmatas ieraksts par viņa īpašuma tiesībām, iespējams, varētu tikt dzēsts. Apgabaltiesas ieskatā šādos apstākļos, lai izvairītos no tiesvedībām par šo pašu pieteikuma priekšmetu nākotnē, kā arī lai izvairītos no pārāk ilgas tiesvedības, apturot tiesvedību sakarā ar uzsākto kriminālprocesu Nr.12812001419, lietā nav šķēršļu un ir lietderīgi pārbaudīt, vai pastāv tādi apstākļi, kas liedz līdzpieteicējām īpašuma tiesību atjaunošanu uz strīdus zemi neatkarīgi no tā, vai šis īpašums ir vai nav trešās personas vai jebkuras citas personas īpašumā vai tiesiskajā valdījumā.

[13] Pārbaudot pirmās instances tiesas sprieduma motivāciju, apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa ir pareizi konstatējusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus un pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs, līdz ar to apgabaltiesa saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturto daļu pievienojas pirmās instances tiesas lietas apstākļu konstatējumam un sprieduma motivācijai, to neatkārtojot.

[14] Apelācijas sūdzības argumenti nav pamatoti.

Atbilstoši likuma „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" 4.panta pirmajā daļā noteiktajam zemes reforma tika veikta divās kārtās: pirmā kārta –1990.–1996.gads, otrā – 10–15 gadu ilgā periodā, sākot ar 1993.gada 1.janvāri.

Minētā panta otrā daļa noteic, ka zemes reformas pirmās kārtas ietvaros – līdz 1991. gada 20. jūnijam – bijušie zemes īpašnieki vai viņu mantinieki, visi pašreizējie zemes lietotāji un jaunie zemes pieprasītāji iesniedz pieprasījumus par zemes piešķiršanu lietošanā lauku apvidos. Jaunie zemes pieprasītāji norāda termiņu, ar kuru vēlas uzsākt zemes izmantošanu, bet ne vēlāku par 1996.gada 1.novembri. Pēc zemes pieprasījumu izskatīšanas katram pagastam sastāda zemes ierīcības projektu, saskaņā ar kuru pieņem lēmumus par zemes piešķiršanu pastāvīgā lietošanā un ierāda piešķirtās zemes robežas dabā.

No lietas materiāliem izriet, ka līdzpieteicējas, trešā persona un vēl divas personas zemes reformas pirmajā kārtā iesniedza pieprasījumu par zemes īpašuma tiesību atjaunošanu.

Lietas materiāli neapstiprina faktu, ka līdzpieteicējas bija *pašreizējie zemes lietotāji* likuma „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" izpratnē, proti, ka zemes reformas pirmās kārtas ietvaros viņas jau bija strīdus zemes lietotājas. Līdz ar to zemes reformas pirmās kārtas ietvaros līdzpieteicējām bija jāpanāk lēmuma par zemes piešķiršanu pastāvīgā lietošanā izdošana un piešķirtās zemes robežu ierādīšanu dabā.

Nav strīda, ka nav ticis pieņemts lēmums par strīdus zemes jeb ½ domājamām daļām no nekustamā īpašuma zemes piešķiršanu pastāvīgā lietošanā līdzpieteicējām (izņemot katrai 0,5 ha, kas neietveras šās lietas pieteikuma priekšmetā), bet zemes reformas pirmās kārtas ietvaros 1995.gada 7.septembrī ir pieņemts lēmums par strīdus zemes piešķiršanu pastāvīgā lietošanā /pers. E/ (uz ½ domājām daļām no nekustamā īpašuma zemes).

Zemes reformas pirmā kārta noslēdzās ar prekluzīvu (neatjaunojamu) termiņu, pēc tā vairs nebija iespējams veikt minētajā kārtā paredzētās obligātās darbības, lai varētu turpināt zemes privatizācijas procesu nākamajā reformas kārtā.

Atbilstoši likuma „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" 4.panta trešajai daļai zemes reformas otrajā kārtā veic zemes īpašuma tiesību atjaunošanu vai zemes nodošanu īpašumā bez atlīdzības vai par atlīdzību Latvijas Republikas pilsoņiem; zemes reformas pirmajā kārtā nesadalītās zemes inventarizāciju, tās apgūšanas programmu izstrādi un realizāciju; piešķirtās zemes robežu un teritoriju uzmērīšanu un zemes lietojuma vienību plānu izgatavošanu; zemes un citu dabas resursu kadastrēšanu un nekustamā īpašuma novērtēšanu.

Ievērojot minēto tiesisko regulējumu, pareizs ir pirmās instances tiesas secinājums, ka līdzpieteicēju prasījums par īpašuma tiesību atjaunošanu ir noraidāms, jo tas ir zemes reformas otrajā kārtā paredzēts lēmuma veids un tāda pieņemšana nav iespējama, ja līdzpieteicējām strīdus zeme nebija piešķirta pastāvīgā lietošanā zemes reformas pirmajā kārtā (tā bija piešķirta lietošanā citai personai – /pers. E/).

Tādējādi neatkarīgi no tā, kāds ir vai būs strīdus zemes jeb šobrīd /pers. E/ piederošo ½ domājamo daļu no nekustamā īpašuma zemes statuss, līdzpieteicējām nav tiesību uz labvēlīga administratīvā akta izdošanu par īpašuma tiesību atjaunošanu uz strīdus zemi. Tiesības uz attiecīga labvēlīga administratīvā akta izdošanu līdzpieteicējām neradīsies arī nākotnē, jo konkrētais administratīvā akta veids var tikt izdots tikai zemes reformas otrās kārtas ietvaros, ja ir izpildīti pirmās kārtas obligātie priekšnoteikumi. Izskatāmajā gadījumā zemes reformas pirmā kārta ir noslēgusies bez obligāta priekšnoteikuma otrās kārtas uzsākšanai – līdzpieteicējām strīdus zeme netika piešķirta pastāvīgā lietošanā.

Līdzpieteicēju atsaucei uz to, ka viņām tika piešķirtas lietošanas tiesības katrai uz 0,5 ha zemes, nav nozīmes, jo minētā zemes daļa neietveras izskatāmās lietas pieteikuma priekšmetā, proti, uz to ½ domājamo daļu no nekustamā īpašuma zemes, kas tika piešķirta lietošanā un šobrīd uz kuru ir nostiprinātas īpašuma tiesības /pers. E/.

[15] Ievērojot spriedumā izdarītos secinājumus, uzsāktajam kriminālprocesam Nr.12812001419 nav ietekmes uz izskatāmās lietas rezultātu, jo neatkarīgi no kriminālprocesa iznākuma un pat neatkarīgi no iespējamas civilās tiesvedības par zemesgrāmatas ieraksta dzēšanu par trešās personas īpašuma tiesībām līdzpieteicējām neradīsies tiesības uz prasītā labvēlīgā administratīva akta izdošanu. Tiesvedības apturēšanai lietā nav pamata.

Lietā nav nozīmes arī apstāklim, ka 2014.gada 21.martā /pers. C/ sastādījusi rakstveida paziņojumu, ka atsauc 1995.gada 26.jūlijā viņas pie zvērinātas notāres notariāli apliecinātu iesniegumu, ar kuru atteicās no ½ domājamās daļas no nekustamā īpašuma par labu /pers. E/. Šis apstāklis nemaina faktu, ka līdzpieteicējām nav tikusi piešķirta lietošanā strīdus zeme līdz zemes reformas pirmās kārtas beigām.

Pretēji līdzpieteicēju norādītajam apgabaltiesa nekonstatē, ka lietā Nr.A420298713 tiesas ir atzinušas, ka vienīgās iespējamās mantinieces uz strīdus zemi ir līdzpieteicējas. Tam, ka līdzpieteicējas pretendēja uz strīdus zemes īpašuma tiesību atjaunošanu kā bijušo zemes īpašnieku mantinieces zemes reformas ietvaros, nenozīmē, ka viņas ir atzīstamas par mantiniecēm, kuras šobrīd var mantot strīdus zemi. Minētais statuss viņām deva tiesības pretendēt uz zemes privatizāciju zemes reformas ietvaros, bet, kā tika secināts, netika izpildīts zemes reformas pirmās kārtas obligāts nosacījums. Līdz ar to zemes reformas ietvaros iegūt īpašuma tiesības uz strīdus zemi pieteicējas vairs nevar.

Konstatētajos apstākļos nav nozīmes vērtēt, vai un kad /pers. E/ izbeidzās zemes lietošanas tiesības, jo zemes reformas pirmajā kārtā viņam tādas bija.

[16] Šādos apstākļos pieteikums noraidāms kā nepamatots.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda:

Noraidīt /pers. C/ un /pers. D/ pieteikumu par pienākuma uzlikšanu Valsts zemes dienestam izdot administratīvo aktu, ar kuru /pers. C/ un /pers. D/ tiktu atjaunotas īpašuma tiesības katrai uz atlikušajām ¼ domājamām daļām no nekustamā īpašuma /adrese A/ ar kadastra Nr./numurs A/.

Spriedumu viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente L.Vīnkalna
Tiesneši I.Juhņeviča-Knoka
M.Vīgants